

Contribuția lui Visarion Roman la matematica sibiană din perioada 1848-1918 ¹

Amelia Bucur

Abstract

The paper is a short presentation of Visarion Roman's life and activity.

2000 Mathematical Subject Classification: 01A70, 01-99.

Visarion Roman, întemeietorul primelor organizații financiare și economice românești din Ardeal, s-a născut la data de 5 iulie 1833, în comuna Seuca, de pe malurile Târnavei Mari, unde tatăl său, Andrei Roman, era un priceput dascăl și vestit cantor al bisericii satului.

Copilăria și-a petrecut-o în comunele Smig, Dârlos și Seuca unde și-a început învățătura odată cu faptul că și-a sprijinit părinții la muncile zilnice ale câmpului.

Din viața sa de mai târziu reiese faptul că părinții săi i-au sădit în suflet dragostea pentru muncă și pentru binele obștesc și darul de a face lucrurile cu rigurozitate.

Tatăl său l-a învățat scrisul și cititul cu alfabetul chirilic, după care l-a înscris, în 1841, la școala primară romano-catolică din Mediaș. În

¹Received 18 May 2007

Accepted for publication (in revised form) 20 August 2007

toamna anului 1844 a fost înscris la Gimnaziul inferior romano-catolic din Dumbrăveni.

În anii 1848-1849 n-a mai urmat nici o școală, ”pentru că tatăl său lupta în oastea românească, condusă de Avram Iancu, iar gospodaria le-a fost distrusă de revoluționarii maghiari” (Păcurariu,[6]). În decembrie 1849, dascălul Andrei Roman, tatăl lui Visarion, l-a adus la Sibiu, în speranța că-l va putea înscrie la Gimnaziul de aici. În lipsă de mijloace materiale, a fost nevoit să lucreze ”ca fecior de casă” la un avocat bătrân din oraș. Cu ajutorul acestuia și a neînsemnatului sprijin material al părinților, a putut urma clasele IV și V, la Gimnaziul din Sibiu în anii 1850-1852, limbile de predare fiind germana și latina, terminând ambele clase cu calificativul foarte bine.

Între anii 1852-1854 a studiat la Institutul teologic-pedagogic din Sibiu, reorganizat atunci de Andrei Șaguna.

A fost și aici un elev de excepție, din moment ce în toamna anului 1854, tânărul absolvent a fost numit ca profesor la ”secția pedagogică” a Institutului. A predat Religia, Gramatica limbii române, Pedagogia, Metodica, Geografia, Aritmetica și Economia. Din păcate, a funcționat un singur an școlar, la cererea sa de a fi menținut, Șaguna i-a răspuns că ”nu are calificățiunea sistematică în sfera științifică ”.

De aceea în septembrie 1855 a fost numit învățător la școala poporală ortodoxă din Rășinari, unde a funcționat timp de 2 ani. A fost îndepărtat din post în urma unor incidente neplăcute cu unii inspectori școlari.

Pe linie matematică, în perioada dascăliei lui la Sibiu și Rășinari, a tipărit ”Aritmetica cu țifre pentru pruncii începători spre întrebuințarea în școlile populare de lege greco-răsăriteană după alți autori germani” (Sibiu, Tipografia Episcopală, 1854, 68 pagini). În 1858 a apărut ediția a doua îmbunătățită cu alfabet de tranziție.

La 29 septembrie 1857 s-a căsătorit cu Maria Băncilă, fiica unui oier

înstărit din Rășinari. A avut nouă copii.

Visarion Roman s-a numărat printre membrii fondatori ai Asociațiunii "Astra", fiind primul ei bibliotecar-arhivar până în 1868. În august 1870, în cadrul Adunării generale de la Năsăud, a fost ales în Comitetul "Asociațiunii", calitate ce și-a menținut-o toată viața.

A înființat în 1870 Institutul de credit și economii "Albina din Sibiu", a cărui director a fost până la moartea sa.

A înființat și condus revistele "Amicul Școlii" (1860-1865), "Amicul Poporului" (1861-1882), "Progresul" (1866). A colaborat la mai multe periodice românești ale timpului: Gazeta Transilvaniei (Brașov), Albina (Pesta), Federațiunea (Pesta), Românul (București) etc.

Pentru activitatea cultural științifică, în septembrie 1877, a fost ales membru corespondent al "Societății Academice Române" din București, viitoarea Academie Română.

Visarion Roman a fost înmormântat în cimitirul bisericii din "groapă", unde Banca "Albina" a ridicat mai târziu un monument funerar.

Bibliografie

- [1] D. Acu, *Broșura-Olimpiada Națională de Matematică*, ediția a 54-a, Ed. Bîrchi, Sibiu, 2003.
- [2] P. Berariu, *Economistul ardelean Visarion Roman*, Cluj, 1937.
- [3] A. Bucur, *Visarion Roman- Contribuția la matematica vremii*, Simpozionul "Matematicieni sibieni", Sibiu, 2004.
- [4] O. Ludu, *Visarion Roman în viața economică a Ardealului*, Sibiu, 1940.

- [5] V. Netea, *Noi contribuții la cunoașterea vieții și activității lui Visarion Roman, Corespondența sa cu Gheorghe Barițiu și Iosif Hodoș*, Sibiu, 1942.
- [6] M. Păcurariu, *Cărturari sibieni de altădată*, Ed. Dacia, 2002.
- [7] V. Roman, *Aritmetica cu țifre pentru pruncii începători spre întrebuințarea în școlile populare de lege greco-răsăriteană după alți autori germani*, Biblioteca Facultății de Teologie, ULBS.

”Lucian Blaga” University of Sibiu
Faculty of Sciences
Department of Mathematics
Str. Dr. I. Rațiu, no. 5-7
550012 Sibiu - Romania
E-mail:amelia.bucur@ulbsibiu.ro